

MODELY INTEGROVANÉHO ZKUŠENOSTNÍHO VYUČOVÁNÍ aneb „VÝUKOVÉ PROGRAMY“

Známý anglický idiom

"guide on the side, not sage on the stage"

(nekažte z pódia, ale ved'te za ruku)

je běžně používán k popisu nových

na studenta orientovaných výukových metod.

PŘEDNÁŠKA Č.4

Helena Jedličková

**(zpracováno dle přednášky neznámého autora
e-lektronické vzdělávání)**

Obsah

- **Činitelé výuky** – zopakování základních pojmů s aplikací na „výukové programy“
- **Historické souvislosti a cíle zkušenostního integrovaného vyučování** – sdělit podstatu
- **Změny paradigmatu** - popsat základní vizi, spojenou se zaváděním „výukových programů“ a „modelů zkušenostního učení - vyučování“
- **Jak na výuku připravit STUDUJÍCÍHO** - objasnit profesní složení realizačního týmu a objasnit úkoly jeho členů
- **Jak zhodnotit výsledky** - objasnit způsob hodnocení práce realizačního týmu a splnění úkolů jeho členů
- **Je za minutu 12** - naklikat co nejvíce ukázek

Činitelé výuky (zpracováno dle Kalhous,Z., Obst,O. a kol. Školní didaktika.2002) zkušenostního integrovaného vyučování

- **Výuku** (výchovně – vzdělávací proces) považujeme za **SYSTÉM** (soubor prvků, mezi nimiž existují vazby)
- **Hlavními (systémotvornými) prvky výuky jsou :**
žák, učitel, učivo = „didaktický trojúhelník“,
ovlivňovaný:
 - specifickými faktory okolí (ovlivňují výukový proces ve škole)
 - specifickými zvláštnostmi sekundární školy

PAMATUJ a RESPEKTUJ (A.N. Whitehead 1949 - principy) :

- **„Žáci jsou živé bytosti, rostoucí a schopné rozvoje, ne mrtvé objekty. Cílem a smyslem vzdělávání je proto stimulovat jejich seberozvíjení.“**
- **„Učitelé musí být také živí lidé a žít tím, čemu vyučují. Jinak jsou v nebezpečí, že se učivo stane mrtvým.“**
- **„ Učivo - Mrtvé znalosti – interní informace, které nesouvisejí s životem – nemají v učivu co dělat.“**

Historické souvislosti a cíle zkušenostního integrovaného vyučování

- ***Kinematografie je předurčena k tomu, aby revolučním způsobem změnila náš vzdělávací systém. Během několika let do značné míry, ne-li úplně, nahradí učebnice.*** Thomas Alva Edison (vynálezce), 1922
 - ***Hlavním důvodem, proč technologie v 80. letech nesplnily svá očekávání, je to, že se na ně pohlíželo jako na řešení nesprávně postaveného úkolu. Všechna rozhodnutí týkající se nákupu a využití technologií byla motivována snahou o co největší zvýšení efektivity toho, co školy již dělaly, ne toho, jak s jejich pomocí školy změnit.*** Jane L. David (ředitelka výzkumné skupiny, poradce firmy Apple): *The Unfulfilled Promise of the 1980s*, 1994
-
- **„Výukové programy“ jsou technologie, motivované snahou zvýšit efektivitu toho, co školy dělají**
Cílem je integrovaný způsob vyučování v „přírodovědném edukačním prostředí“,
zaměřený na žákovy postoje, dovednosti a znalosti.
 - **„Modely zkušenostního integrovaného vyučování“ jsou technologie, zaměřené na činitele výuky, pomocí nichž se pokoušíme školy měnit“**
Cílem je integrovaný způsob vyučování v „přírodovědném edukačním prostředí“,
zaměřený na postoje, dovednosti a znalosti studenta - učitele

Změny paradigmatu? (předmětu zkoumání?)

UNESCO 1997 : „Učení je skryté bohatství“ zpráva Mezinárodní komise UNESCO, „Vzdělávání pro 21. století – 4 pilíře:“

- 1, učit se poznávat = učit se učit, učit se myslet, učit se učit (druhé)**
- 2, učit se jednat**
- 3, učit se žít společně**
- 4, učit se být**

- ***Své učitele již dokonce ani nenazýváme učiteli. Říkáme jim "vzdělávací poradci". A nechceme být nazýváni školou. Je to výraz příliš připomínající zastaralý způsob uzavírání lidí do tříd s povinností zvládnout látku danou osnovami.*** Michael Maser (spoluzakladatel The Virtual High Learning Community, Kanada), 1996
- ***Zjišťuji, že má role učitele, který všechno ví, se mění na poskytovatele materiálů, na inspirátora, na někoho, kdo vymýšlí záměry, buduje základy, nastavuje podmínky a řeší konflikty. Cítím, že tato nová role je čím dál tím důležitější.***

Změny paradigmatu? (předmětu zkoumání)

UNESCO 1997 : „Učení je skryté bohatství“ zpráva Mezinárodní komise UNESCO, „Vzdělávání pro 21. století - 4 pilíře:“

1, učit se poznávat = *učit se učit, učit se myslet, učit se učit (druhé)*

Široké obecné znalosti oborových předmětů jsou propojovány do souvislostí, důraz je kladen na pozorování (nejen přírody, jevů v přírodě, ale i společnosti, změn ve škole, studentů, žáků, učitelů i vlastní osoby), na porozumění a schopnost využít poznatky, praktické činnosti i dovednosti v praxi tak, aby nebyly porušovány zákonitosti přírody.

Změny paradigmatu?

UNESCO 1997 : „Učení je skryté bohatství“ zpráva Mezinárodní komise UNESCO, „Vzdělávání pro 21. století - 4 pilíře:““

2, učit se jednat = být schopen tvořivě zasahovat do svého okolí

tvořit a učit se pracovat v týmu, řešit situace tak, aby nebyly porušovány zákonitosti přírody

■ Základem je:

kreativita a práce v týmu, osvojování profesních dovedností, získávat kompetence vyrovnávat se s různými situacemi, učení se aplikovat poznatky v praxi.

Změny paradigmatu?

UNESCO 1997 : „Učení je skryté bohatství“ zpráva Mezinárodní komise UNESCO, „Vzdělávání pro 21. století - 4 pilíře:““

**3, učit se žít společně = dokázat spolupracovat
a podílet se na společných úkolech**

■ **Základem je:**

**porozumět sám sobě, učit se komunikovat, kooperovat,
mít úctu k hodnotám pluralismu a vzájemnému
porozumění, umět využívat diskuze**

Změny paradigmatu?

UNESCO 1997 : „Učení je skryté bohatství“ zpráva Mezinárodní komise UNESCO, „Vzdělávání pro 21. století - 4 pilíře:““

4, učit se být = rozvoj osobnostního potenciálu

■ Základem je:

**ROZVOJ PAMĚTI, MYŠLENÍ, ESTETICKÉHO SMYSLU, FYZICKÝCH VLASTNOSTÍ A KOMUNIKAČNÍCH DOVEDNOSTÍ,
SCHOPNOSTI JEDNAT S VĚTŠÍ AUTONOMIÍ, SAMOSTATNÝM ÚSUDKEM A OSOBNÍ ODPOVĚDNOSTÍ**

Jak na výuku připravit **STUDUJÍCÍHO**

- Výhody „výukových programů“ a „modelů zkušenostního vyučování“ pro studující
- Nevýhody „výukových programů“ a „modelů zkušenostního vyučování“ pro studující
- Tipy pro úspěšné studium
- Co mohou studující očekávat od instruktora?
- Testy pro vlastní hodnocení

Jak na výuku připravit **STUDUJÍCÍHO**

- Studijní materiály

Tištěné učebnice (viz. použitá literatura)

Video a televizní programy (film) (viz. videozáznamy na Kejbalech)

Interaktivní CD-ROM a interaktivní PC software (zpracovává se)

Diskusní skupiny (otevřeny)

Chat (otevřen)

Články z webovských stránek (zpracovává se)

Interaktivní webovská místa (zpracovává se)

Osobní rozhovor s odborníky (zajištěno v MZM a na Kejbalech)

Online interview (budoucnost)

Případové studie (zpracovává se)

Týmové projekty (viz. programy na Kejbalech)

Hostující přednášející (realizováno)

Jak na výuku připravit **STUDUJÍCÍHO** - **3D Taxonomie**

Jak na výuku připravit **STUDUJÍCÍHO**

-Vymezení cílů -Bloomova taxonomie

Cílová kategorie (úroveň osvojení)	Typická slovesa k vymezení cílů
1. Zapamatování termíny a fakta, jejich klasifikace a kategorizace	definovat, doplnit, napsat, opakovat, pojmenovat, popsat, přiřadit, reprodukovat, seřadit, vybrat, vysvětlit, určit
2. Pochopení překlad z jednoho jazyka do druhého, převod z jedné formy komunikace do druhé, jednoduchá interpretace, extrapolace (vysvětlení)	dokázat, jinak formulovat, ilustrovat, interpretovat, objasnit, odhadnout, opravit, přeložit, převést, vyjádřit vlastními slovy, vyjádřit jinou formou, vysvětlit, vypočítat, zkontrolovat, změřit
3. Aplikace použití abstrakcí a zobecnění (teorie, zákony, principy, pravidla, metody, techniky, postupy, obecné myšlenky v konkrétních situacích)	aplikovat, demonstrovat, diskutovat, interpretovat údaje, načrtnout, navrhnout, plánovat, použít, prokázat, registrovat, řešit, uvést vztah mezi, uspořádat, vyčíslit, vyzkoušet
4. Analýza rozbor komplexní informace (systému, procesu) na prvky a části, stanovení hierarchie prvku, princip jejich organizace, vztahů a interakce mezi prvky	analyzovat, provést rozbor, rozhodnout, rozlišit, rozčlenit, specifikovat
5. Syntéza složení prvků a jejich částí do předtím neexistujícího celku (ucelené sdělení, plán nebo řada operací nutných k vytvoření díla nebo jeho projektu, odvození souboru abstraktních vztahů k účelu klasifikace nebo objasnění jevů	kategorizovat, klasifikovat, kombinovat, modifikovat, napsat sdělení, navrhnout, organizovat, reorganizovat, shrnout, vyvodit obecné závěry
6. Hodnocení posouzení materiálů, podkladů, metod a technik z hlediska účelu podle kritérií, která jsou dána nebo která si žák sám navrhne	argumentovat, obhájit, ocenit, oponovat, podpořit (názory), porovnat, provést kritiku, posoudit, propověřit, srovnat s normou, vybrat, uvést klady a zápory, zdůvodnit, zhodnotit

<p>- Přednáška - Výukový program</p>	<p>Návody a hotové odpovědi, uzavřené problémy, algoritmy</p>	<p>Možnosti, otevřené problémy, otázky</p>
<p>Prostředí bez zabudované zpětné vazby, minimálně interaktivní</p>	<p>Povětšinou se jedná víceméně o multimediální prezentaci např. technické dokumentace, prodejních argumentů, postupů při práci s programy apod. Cílem je standardizace znalostí, které jsou ověřovány jinou cestou a v jiném čase (asynchronně; off-line).</p>	<p>Multimediální prezentace neposkytuje hotové odpovědi či návody, otevírá problém, podněcuje k úvahám apod. Příkladem může být metodika k sestavení vlastního výukového programu, při němž je vždy řada možností a je na pracovníkovi, aby se sám rozhodl. Případná zpětná vazba je poskytována jinou cestou a v jiném čase.</p>
<p>Prostředí se zabudovanou zpětnou vazbou, výrazně interaktivní</p>	<p>Multimediální prezentace je doplněna o testovou část. Např. jde o testy se zaškrtnutím odpovědí, které v případě chybné odpovědi „nalistují“ příslušnou pasáž věnovanou danému problému a po jejímž přečtení by měl uživatel již odpovědět správně. Cílem je standardizace znalostí, které jsou ihned (synchronně; on-line) ověřovány.</p>	<p>Zde dochází k propojení dvou a více lidí v reálném čase. V úvahu přicházejí různé strategické hry, simulace chování otevřených dynamických systémů, diskuzní skupiny, virtuální týmy, videokonference. Cílem je spíše si formulovat otázky, uvědomit si souvislosti, vyzkoušet si jiné jednání apod.</p> <p>PRETEST – POSTEST - krátkodobá paměť - dlouhodobá paměť</p>

Případové studie - omlouváme se dosud nefunkční pro výukové programy!!

- www.phil.muni.cz/elf
- <http://videosever.cesnet.cz/videoarchiv.php>
- <http://verejnost.itutor.cz/demos.asp>
- <http://ocw.mit.edu/index.html>
- <http://www.thirteen.org/listeningadventures/>

Elektronické vzdělávání

Encyklopedie

- www.branavedeni.cz
- www.cojeco.cz
- www.vseved.cz
- <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html>
- <http://wikipedia.infostar.cz/>

EIZ portály

- http://library.muni.cz/e_zdroje.html
- <http://www.infozdroje.cz>
- <http://www.portalstm.cz>
- <http://www.archive.org>

Digitální knihovny

- <http://pro.corbis.com/>
- <http://www.icdlbooks.org/>
- <http://www.bl.uk/treasures/shakespeare/homepage.html>
- <http://www.archive.org>

Klasické vzdělávání - Použitá literatura:

Encyklopedie

Knihovny

- KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002, 430s. ISBN 80-7178-253-X
- KOVALIKOVÁ, S. *Integrovaná tématická výuka*. Kroměříž : Spirála, 1995, 304s., ISBN 80-901873-0-7
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání <http://www.vuppraha.cz>
- KVASNICKOVÁ, D.: Metodická příručka k výuce Přírodovědy na 1. stupni základní školy. Fortuna, Praha 2000, 144 s., ISBN 80-7168-534-8
- EVROPSKÁ KOMISE 1995: *Vyučování a učení. Cesta k učící se společnosti*. Bílá kniha o vzdělávání a odborné přípravě. Praha, UN_Gnosis.
- HORKÁ, H. 2000 : *Výchova pro 21. století*. Brno, PAIDO, s.7,14
- JEDLIČKOVÁ, H. 2001: *Aplikovaná biologie ve škole podporující zdraví. Principy angažovaného učení v terénu*. in. Didaktika biologie a didaktika geologie, současnost a perspektivy, sb. Konf. UK Praha, s. 54 - 57
- JEDLIČKOVÁ, H. 2002 : *Projektová výuka pro vzdělávání a výchovu k trvale udržitelnému způsobu života ve studiu učitelů na PdF MU v Brně*. In. Biologické dni, sborník z mezinárodní konference, Nitra, Přírodovedec č.93, s.19 - 21
- JEDLIČKOVÁ, H. 2002 : *Pozoruj, zkus, přemýšlej*. In. Biologické dni, sborník z mezinárodní konference, Nitra, Přírodovedec č.93, s.22
- JEDLIČKOVÁ, H. 2002 : *„Kejbały“ – terénní středisko výchovy a vzdělávání pro trvale udržitelný život PdF MU v Brně*. In. Biologické dni, sborník z mezinárodní konference, Nitra, Přírodovedec č.93, s.23
- OESD 1997 : *Celoživotní učení pro všechny*, Praha, Tauris
- OESD 2001 : *Investing in Competencies for All.*, Meeting of the OECD Education Ministers. Communiqué. Paris
- PIKE, G., SELBY, D. 1994: *Globální výchova*. Praha, Grada
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. 1998: *Pedagogický slovník*. Praha, Alter s.164, 165
- REICHHOLF, J. 2002 : *Žít a přežít v přírodě*. Praha, Ikar, s.6
- UNESCO 1997 : *Učení je skryté bohatství*. Zpráva Mezinárodní komise UNESCO, „Vzdělávání pro 21. století“, Praha, UIV

MODELY INTEGROVANÉHO ZKUŠENOSTNÍHO VYUČOVÁNÍ aneb „VÝUKOVÉ PROGRAMY“

DĚKUJI ZA POZORNOST,

PŘEJI PŘÍJEMNÝ DEN

Helena Jedličková

